AGDER fylkeskommune

Orienteringssak

Arkivsak-dok.	26/60455-1
Saksbehandler	Bjørnar Sørum

Utvalg	Møtedato
Råd for likestilling, inkludering og mangfold i Agder	17.11.2026
Ungdommens fylkesutvalg 2026	19.11.2026
Råd for personer med funksjonsnedsettelse i Agder	20.11.2026
Hovedutvalg for utdanning og folkehelse	25.11.2026

Systemrettet arbeid PPT

Følgende tas til orientering:

Hovedutvalg for utdanning og folkehelse tar saken om systemrettet arbeid i PP-tjenesten for videregående opplæring til orientering.

Sammendrag

PP-tjenesten (pedagogisk-psykologisk tjeneste) skal bidra til at elever, lærlinger og lærekandidater som trenger ekstra støtte, får rett hjelp til rett tid og fullfører videregående opplæring.

Tjenesten har to hovedoppgaver. Den vurderer om elever og lærekandidater har behov for individuelt tilrettelagt opplæring. Den hjelper også skoler og lærebedrifter med å bli bedre til å møte ulike behov i den ordinære opplæringen. Det siste kalles systemrettet arbeid.

Etterspørselen er stor på begge områder. Antall systemsaker har økt fra 27 til 43 på to år, nesten 60 prosent. Tjenesten har i tillegg nærmere 1 400 aktive individsaker, og stadig flere av dem er sammensatte og svært komplekse. Økningen er tatt imot samtidig som det stilles krav om effektivisering.

Spesialisert innsats gir resultater. PP-tjenesten har en sentral rolle i Tiltaksteamet, som hjelper lærlinger og lærekandidater som strever i læretiden. PP-tjenestens SMI-team har kortet ned saksbehandlingstiden fra 6–7 måneder til som hovedregel 4–10 uker. Flere ungdommer i barnevernsinstitusjon får nå et opplæringstilbud, og fylkeskommunen får refusjoner som tidligere gikk tapt.

Psykisk helse er et prioritert område. Satsingen, der de politisk vedtatte psykologstillingene inngår, gir rask støtte i krevende saker og lavterskelkonsultasjoner uten henvisning.

Gjennom et pågående evaluerings- og utviklingsarbeid vurderer PP-tjenesten hvordan det systemrettede arbeidet kan rettes dit det gir mest igjen, uten at det går ut over de lovpålagte sakkyndige vurderingene.

Saksopplysninger

Hva PP-tjenesten skal gjøre

Etter opplæringslova § 11-13 skal PP-tjenesten:

- utarbeide sakkyndige vurderinger av om en elev eller lærekandidat har behov for individuelt tilrettelagt opplæring
- støtte skoler og lærebedrifter i arbeidet med et inkluderende opplæringstilbud, blant annet gjennom kompetanse- og organisasjonsutvikling

Det er skolen og lærebedriften som har ansvaret for å følge opp den enkelte i hverdagen. PP-tjenestens rolle er å gjøre dem bedre i stand til det. Utdanningsdirektoratet påpeker at de to oppgavene henger tett sammen og styrker hverandre.

Den nasjonale satsingen Kompetanseløftet for spesialpedagogikk og inkluderende praksis har gitt PP-tjenesten en tydeligere rolle i dette arbeidet.

Utviklingen de siste tre årene

Veiledning av ansatte på skolene, i lærebedrifter og i opplæringskontor står for den største økningen i systemsaker og er nå den vanligste formen for systemrettet arbeid. Skolene og lærebedriftene bruker altså i økende grad PP-tjenesten til å bygge egen kompetanse.

Skoleår	Systemsaker totalt	Veiledning	Kurs	Undervisning	Rettet mot ansatte i skoler, bedrifter og opplæringskontor
2025/26	43	23	12	6	26 (60 %)
2024/25	34	14	12	8	19 (56 %)
2023/24	27	12	9	6	12 (44 %)

I tillegg til systemsakene skriver PP-tjenesten rundt 6-700 individuelle sakkyndige vurderinger hvert år.

Samarbeid med skolene

PP-tjenesten deltar jevnlig i ressursteam eller team for tilpasset opplæring ved alle de videregående skolene i Agder. Skolene leder møtene og setter agendaen. Ledere, rådgivere, og andre fra skolens elevtjeneste deltar. Her drøftes elever det er bekymring for, oppfølging av enkeltsaker og utfordringer som gjelder grupper eller hele skolen.

Spesialiserte team

Tiltaksteamet arbeider med lærlinger og lærekandidater som møter utfordringer i læretiden. PP-tjenesten har en svært sentral rolle i teamet og følger opp ute i bedrift med kort responstid. Tidlig og samordnet oppfølging gjør det lettere for den unge å fullføre og gir lærebedriften støtte når det oppstår vansker. Slik bidrar teamet til at flere får fag eller kompetansebrev og kommer i arbeid.

SMI-teamet arbeider med opplæring for ungdom i barnevernsinstitusjon. Flere av sakene er blant landets mest komplekse og alvorlige, og ungdommene kan ha store atferdsutfordringer og er involvert i kriminalitet. De ansatte er spesialiserte og har bygget opp en erfaring med slike saker som få andre har. For disse ungdommene kan et opplæringstilbud være avgjørende for hvordan det går videre.

Etter ny organisering gir teamet innen 5–10 dager en foreløpig vurdering som danner grunnlag for enkeltvedtak, og den endelige sakkyndige vurderingen kommer som hovedregel innen 4–10 uker. Tidligere tok dette 6–7 måneder. Den korte saksbehandlingstiden gjør også at fylkeskommunen nå mottar refusjoner som tidligere gikk tapt.

Satsing på psykisk helse

Psykiske vansker påvirker både læring, fravær og om elever og lærlinger fullfører. Satsingen skal gi skoler og lærebedrifter kunnskap om dette, og om hva de selv kan gjøre.

De politisk vedtatte psykologstillingene er en del av satsingen. Psykologene arbeider i hele Agder, sammen med de øvrige fagpersonene og psykologene i PP-tjenesten. De gir rask respons, slik at både ungdommer og ansatte i fylkeskommunen får støtte i krevende saker. PP-tjenesten tilbyr også lavterskelkonsultasjoner: én til to konsultasjoner krever verken henvisning eller annen saksbehandling.

Prioriteringer fremover

Flere saker, økte forventninger og krav om effektivisering gjør at PP-tjenesten må prioritere. De sakkyndige vurderingene er lovpålagt og sikrer elevenes og lærekandidatenes rettigheter. Sakkyndige vurderinger skal holde høy kvalitet og komme innen rimelig tid. Det systemrettede arbeidet må derfor settes inn der det gir størst effekt.

PP-tjenesten er i et pågående evaluerings- og utviklingsarbeid, der også skolene gir innspill. Følgende områder er det naturlig å løfte fram i prosessen:

1. **Tydeligere samarbeidsmøter.** Møtene tar mye tid og varierer i form, innhold og i hvor stor grad lærerne som kjenner elevene, deltar. Et klarere formål kan gjøre at tiden gir mer igjen for skolene og elevene.

2. **Bedre analyse før tiltak.** Tjenesten ønsker å bli bedre til å finne ut, sammen med skolen, hva en utfordring egentlig handler om. Det kan gjelde alt fra skolens organisering til undervisningen i en bestemt klasse.

3. **Lære av enkeltsakene.** Vurderinger av enkeltelever kan vise mønstre som går igjen på samme skole eller i samme lærebedrift. Slike erfaringer kan i større grad brukes i det systemrettede arbeidet.

4. **Færre områder, mer dybde.** Tjenesten vurderer å gå grundigere inn i færre områder over lengre tid.

Aktuelle temaer i PPT sitt systemrettede arbeid:

Tema	Eksempel på innhold
Psykisk helse og læring	Hvordan press, stress og angst påvirker læring, og hva skole og bedrift kan gjøre
Skolefravær	Fange opp fravær tidlig og hjelpe elever tilbake til skolen
Undervisning som fungerer for flere	Tilpasninger i den vanlige undervisningen, slik at færre trenger særskilte tiltak
Overganger	Fra ungdomsskole til videregående, og fra skole til læreplass
Tilrettelegging i lærebedrift	Veiledning til instruktører og faglige ledere
Lærevansker	Lese-, skrive og matematikkvansker og bruk av hjelpemidler
ADHD, autisme og lignende vansker	Struktur og forutsigbarhet i klasserommet
Skolens egne rutiner	Hvordan skolen prøver ut tiltak før den ber om hjelp, og følger opp planer for elever med vedtak
Fullføring og samarbeid	Samarbeid med oppfølgingstjenesten, NAV og helsetjenesten for dem som står i fare for å slutte

Videre prosess

Endringer i hvordan PP-tjenesten arbeider, vil berøre mange: elever, lærlinger, lærekandidater, skoleledere, lærere, rådgivere, lærebedrifter og ansatte i tjenesten. Utvikling må skje i dialog med dem det gjelder, forankres både i ledelsen og blant de ansatte, og prøves ut gradvis, slik at det som fungerer godt i dag, videreføres.

Økonomiske konsekvenser

Saken har ingen økonomiske konsekvenser. Arbeidet gjennomføres innenfor gjeldende budsjettrammer.

Konklusjon

PP-tjenesten møter en økning i saker og leverer et etterspurt tilbud til skoler og lærebedrifter. Tiltaksteamet og SMI-teamet viser at spesialisert innsats gir resultater, både for ungdommene og for fylkeskommunens økonomi. Satsingen på psykisk helse gir rask og lett tilgjengelig støtte i hele Agder. Målet for det videre utviklingsarbeidet er at flere elever, lærlinger og lærekandidater får rett hjelp til rett tid og fullfører videregående opplæring.